

Конкурсна робота

Формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу

АНОТАЦІЯ

Робота під шифром «Soft skills» пов'язана з дослідженням ефективності педагогічних умов формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.

Актуальність. Не дивлячись на пандемію, сьогодні вища освіта опікується інноваційними методами, формами та технологіями навчання, які націлені на формування або розвиток у студентів важливих професійних компетентностей. Вивчення запитів на ринку праці дозволяє науковцям стверджувати, що освітні програми якісно відстають від вимог роботодавців, бо в них здебільшого передбачено формування так званих твердих навичок у майбутніх фахівців. При прийомі на роботу роботодавці все більше схильні бачити в претендентах універсальні навички, або «soft skills». Тож на часі ретельну увагу треба приділити до створення або модифікації освітніх програм, де в дисциплінах будуть закладені вимоги до розвитку м'яких навичок у студентів, а також педагогічні умови, які будуть сприяти вирішенню цього питання.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично перевірити педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу. **Об'єкт дослідження** – формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти. **Предмет дослідження** – педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.

Завдання: здійснити теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури з теми дослідження; уточнити основні поняття «Hard skills», «soft skills», «кейс-метод», «технологія Ресча-Куча»; теоретично обґрунтувати та практично перевірити педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу; розробити методичні рекомендації щодо формування «Soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.

Методи дослідження: теоретичні: вивчення наукових джерел, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення; емпіричні: педагогічний експеримент, діагностичні засоби, зрізи знань; математичні: обробка отриманих результатів.

Апробація. Матеріали XXXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції ««Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії». 2021.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (17 найменувань), додатків. Загальний обсяг - 37 сторінки, обсяг основного тексту 27 стор.. Робота містить 9 таблиць та 6 рисунків.

SOFT-SKILLS, HARD-SKILLS, ПРЕЗЕНТАЦІЯ, КЕЙС-МЕТОД, ТЕХНОЛОГІЯ РЕСЧА-КУЧА, МАЙБУТНІ ФАХІВЦІ

Зміст

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти в освітньому середовищі ЗВО.	
1.1 Уточнення понять «hard skills», «soft skills».....	4
1.2 Стан проблеми формування «soft skills» у майбутніх фахівців професійної освіти у сучасній теорії та практиці.....	8
1.3 Педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.....	11
РОЗДІЛ 2 Методика формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.....	14
2.1 Методика формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу в освітньому процесі ЗВО.....	15
2.2 Методика формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами технології Pecha-Kucha як інноваційного засобу у складі кейса.....	17
РОЗДІЛ 3 Дослідницько-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.....	19
3.1 Методика організації та проведення констатувального етапу експерименту.....	19
3.2 Формувальний етап експерименту та узагальнення результатів дослідження.....	24
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

На відміну від України в Європі універсальні навички не прив'язані до певних професій. Але на них звертається особлива увага при прийомі на роботу, все частіше їм надають перевагу і чар-менеджери при вивченні резюме. У документах ЮНЕСКО та Європейської комісії зафіксовано, що факт володіння soft skills визначає рівень функціональної грамотності (functional literacy) сучасного фахівця.

Серед вітчизняних науковців різні проблеми формування соціально-психологічних складових компетенцій фахівця досліджуються у роботах О. Е. Коваленко, Л. В. Штефан, Ю.С. Федоренка, О.О.Морушка, Н.О. Химиці та багатьох інших. Визначаючи їх безперечний вклад у вивчення цієї важливої проблеми, слід констатувати, що актуальність подальших досліджень у сфері розвитку соціальних навичок молодого спеціаліста не зменшується [15].

В Україні відносно новою і малодослідженою є дефініція «soft skills». У ЗВО не приділяють достатньої уваги розвитку в студентів їхніх «soft skills». Навчальні програми представлені дисциплінами, за допомогою яких у студентів розвиваються «hard skills», тобто «тверді» навички, пов'язані зі знанням спеціальних дисциплін, здобуттям практичної підготовки та ін. Все більше трудових агенцій миттєво реагує на зміни на ринку праці, пропонуючи бажаючим різні курси, програми, відвідавши які, можна сподіватися на швидкий розвиток «soft skills». Освітняни розуміють, що такі курси, на яких обіцяють швидкий результат, серйозно претендують на першість. Тож університети почали розробляти освітні програми, навчальні дисципліни, створювати особливий освітній простір в ЗВО, де студенти можуть отримати як вимоги, так і практичні підходи до формування м'яких навичок.

Актуальність проблеми та суперечності, що склалися в освіті, й спонукали нас до вибору теми «Формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично перевірити педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.

Об’єкт дослідження – формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.

Гіпотеза полягає у припущенні, що формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти буде більш ефективним за рахунок:

- готовності майбутніх фахівців з професійної освіти застосовувати кейс-метод та технологію Реша-Куча як складову кейса для формування «soft skills»;
- мотивації майбутніх фахівців з професійної освіти до формування «soft skills» засобами кейс-методу;
- активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Відповідно до мети та гіпотези були поставлені такі **завдання**:

- здійснити теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури з теми дослідження;
- уточнити основні поняття «Hard skills», «soft skills», «кейс-метод», «технологія Реша-Куча»;
- теоретично обґрунтувати та практично перевірити педагогічні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу;
- розробити методичні рекомендації щодо формування «Soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу.

Методи дослідження: теоретичні: вивчення наукових джерел, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення; емпіричні: педагогічний експеримент, діагностичні засоби, зрізи знань; математичні: якісна і кількісна обробка отриманих результатів.

База дослідження. Кафедра інженерної педагогіки електromеталургійного факультету Національної металургійної академії України. У дослідженні брали участь студенти групи ПР01-16 (23 ос.).

Апробація результатів дослідження Soft skills: ефективне доповнення hard skills чи універсальна можливість для працевлаштування майбутніх фахівців. Матеріали XXXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції ««Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії». 2021.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (17 найменувань), додатків. Загальний обсяг - 37 сторінки, обсяг основного тексту 27 стор.. Робота містить 9 таблиць та 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1 Теоретичні основи формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти в освітньому середовищі ЗВО

1.1 Уточнення понять «hard skills», «soft skills» «кейс-метод», технологія «Pecha-Kucha»

Сьогодні не відділ кадрів приймає на роботу, а спеціальні співробітники, які ретельно підходять до набору персоналу, користуючись так званими інноваційними методами. В основі цих методів – оцінка тих твердих і м'яких навичок, які вже є у претендента на момент прийому на певну посаду. Тож у бізнесі, в освіті з'явилися такі дефініції «hard skills» і «soft skills», які є ключовими у професійній діяльності людини. До речі, у ХХ столітті ці терміни застосували в армії для виявлення й розмежування знань та навичок військових при їх професійному оцінюванні. Армійський досвід привернув увагу. Така практика сприяла більш точному оцінюванню навичок, виокремленню так званих міжособистісних, за допомогою яких людина у певних обставинах яскраво виявляла якості лідерства, професійно здійснювала комунікацію. Фахівці робили висновок, що під час випробування м'які навички тих, кого оцінювали, завжди гармонійно доповнювали тверді. Інженер добре спілкувався з підлеглими, програміст замислювався над доцільністю й нешкідливістю своїх програм тощо.

Зазначимо, що покоління спеціалістів 70-х, 80-х, 90-х років ХХ століття якраз і демонстрували на новій роботі свої тверді навички, отримані піл час навчання у вищій школі, професійному закладі. Ці навички залишаються з людиною назавжди: друкування, знання іноземної мови, вміння вирізати, випікати, будувати та ін. Дипломи та сертифікати підтверджують ці навички, бо вони проходили оцінку фахівців. Завдяки цим навичкам, компетентностям людина могла претендувати на певну посаду: фахівець з ІКТ повинен володіти програмним забезпеченням, HTML і CSS; сучасний редактор – журналістські навички роботи з інформацією, аудиторією, особливо віртуальною, різні стилі при спілкуванні; для перекладача – це мистецтво перекладу. Все це тверді, «жорсткі навички», без володіння якими могли б і

не прийняти на роботу або дати випробувальний термін. Отже, наявність диплома чи сертифіката – це свідчення у людини «твердих» навичок, які пройшли апробацію та оцінку, і є підставою при прийомі на роботу. Але все частіше роботодавці звертають увагу на наявність у людини м'яких навичок. Світ не встигає за темпами змін інформації в усіх галузях, тож курси і короткострокові програми щодо розвитку м'яких навичок заповнили Інтернет. Вища школа має реагувати на ці виклики, бо підготовка у вищі набагато довша. Значить треба задіювати нові підходи, ресурси, мотивувати викладачів до нових стратегій у підготовці майбутніх фахівців [16].

Відповідно до нашого дослідження викладач, розвиваючи у процесі вивчення професійних дисциплін у студентів *hard skills*, зможе їх оцінити, що буде зафіксовано, наприклад, у додатку до диплома про вищу освіту. Беручи участь у професійних конкурсах, студенти можуть показати ці навички, які члени конкурсної комісії визначать за рівнем складності, про що буде зазначено в сертифікаті. Завжди присутній елемент об'єктивності, вимірювання ступеню прояву твердої навички під час навчання.

У Вікіпедії подано, що м'які навички, будучи комплексом неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, відповідають за успішну участь у професійній діяльності, високу продуктивність і не пов'язані з конкретною сферою [11]. Відповідно до концепції науковців про роль навичок та їхній вплив, ці навички можуть включати в себе «соціальну благодать, комунікативні здібності, мовні навички, особисті» тощо [11]. Студент закладу вищої освіти сьогодні не тільки навчається, але й працює у вільний час, тож має можливість на практиці перевірити свої гнучкі навички. Успішною є та молода людина, що вміє відповідати за свої вчинки й рішення, професійно комунікує, вправно доносить інформацію, презентує матеріал тощо.

Тверді, або технічні, або жорсткі навички ще донедавна були основним критерієм прийому на роботу, сприяли кар'єрному зростанню. Сьогодні ж роботодавці влаштовують опитування, іспити при прийомі на роботу, аби

виділити у процесі випробування серед претендентів тих фахівців, які змогли знайти нестандартне рішення проблеми, заохочували незнайомих претендентів діяти спільно, мотивували їх до мозкового штурму й т. ін. Цікавим є факт: за дослідженням Гарвардського університету, 80% людей завдячують у кар'єрі м'яким навичкам, а 20 % – важким навичкам [11]. Також підтвердженням того, що м'які навички сьогодні є провідними при працевлаштуванні, є той факт, що півмільйона людей у Великій Британії у 2020 році буде відмовлено через брак м'яких навичок [11].

Отже, проміжним висновком є наступне: наше дослідження є своєчасним, бо ми пропонуємо студентам під час навчання розвивати м'які навички, які допоможуть їм не тільки у професійній діяльності, але й в особистому зростанні.

Фактом є наступне: сучасний роботодавець хоче сьогодні і зараз готового фахівця з уже розвинутими м'якими навичками. На це все частіше звертається увага при працевлаштуванні. Таким чином економиться нас на навчання чи перенавчання фахівця. Береться до уваги все: креативність нового працівника. Уміння керувати часом, гідна комунікація, робота в команді, навички ІКТ тощо. Саме тому в європейських країнах такі навички називають універсальними, бо вони практично послугуються людині будь-якої професії. Людина, яка володіє ними, володіє так званою функціональною грамотністю [7].

Упевнені, що кейс-метод якнайкраще сприяє розвитку м'яких навичок. Часто викладач у завдання кейсу пропонує квазіпрофесійні ситуації, під час вирішення яких студенти слухають думки інших, захищають свої, комунікують, працюють у команді, погоджують найкраще рішення. Продуктивними за часом й рамками навчального заняття є стислі і міні кейси (3-5 стор., 1-2 стор.), які супроводжуються дискусією. Зазначимо, що кейси ґрунтуються на реальному фактичному матеріалі або ж наближені до реальної ситуації [4].

Печа-куча (яп. балаканина) – це методологія презентації коротких доповідей, спеціально обмежених за формою і тривалістю, на неформальних конференціях PechaKucha Nights.

Отже, для сучасного студента, майбутнього фахівця з професійної освіти, *soft skills* – це необхідна умова вдалого працевлаштування, життєво важливі навички критичного мислення, формування творчої особистості, здатність оцінювати та приймати рішення в нестандартних ситуаціях, вміння працювати в команді, вести переговори та домовлятися, кваліфіковано і творчо виконувати поставлені завдання у подальшій професійній діяльності, стати конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

1.2 Стан проблеми формування «soft skills» у майбутніх фахівців професійної освіти у сучасній теорії та практиці

У першій чверті XXI століття спостерігається все більша різниця між *soft skills* і *hard skills* як у бізнесі, так і в освіті. І це підтверджують науковці, наголошуючи на неспроможності системи освіти готувати фахівців, здатних до швидкого самостійного розвитку завдяки певним м'яким навичкам. Випускники 90-х років, за прогнозами, можуть змінити місце роботи 7 і більше разів, а це означає, що вузівські навички не встигнуть знадобитися. Тож гасло навчання через все життя стає все актуальнішим. Що саме сьогодні затребувано на ринку праці? Які саме універсальні навички викладач має розвивати у студентів ЗВО? Треба починати зі школи, щоб абітурієнт приходив мотиваційно підготовленим до змін [10].

Не тільки науковці, але й ічар-менеджери, коучі наголошують, що вміння ефективно навчатися прищеплюється з дитинства. Колишня парадигма освітньої системи застаріває. Сучасний викладач дає ключі від дверей, за якими зберігається граніт науки.

Важлива роль і сім'ї. Батьки, розвиваючи розумові здібності дитини, полегшують їй шлях до майбутньої професії, якої, можливо, ще немає. Мотивована дитина, учень будуть успішно займатися самонавчання:

робототехніка, розвиваючі завдання на логіку тощо. Має розвиватися емоційний інтелект, який нелегко виміряти, але у дорослому житті він допоможе при виборі професії, влаштуванні на роботу. Часто роботодавці пропонують претендентам завуальований кейс, під час виконання якого людина навіть не підозрює, що за нею спостерігають: як вона сприймає інформацію, як розуміє, реагує на інших, чи вміє приборкувати свої емоції, тобто управляти ними, як вирішує ситуацію, чи сприяла ця ситуація креативності й нестандартності мислення. Самі роботодавці мають бути професійно мотивованими й мати м'які навички, щоб розгледіти їх у претендента. Розумно сплановані кейси якраз і допомагають виявити наявність м'яких навичок від креативності до латерального мислення, від лідерства до захисту несподіваних ідей.

М'які навички почне формувати під керівництво вчителя чи викладача людина з внутрішньою мотивацією [10].

Уміння пробуджувати в собі інтерес та підтримувати його – справді корисна навичка. За допомогою захопленості можна перетворювати робоче завдання на додаткове джерело енергії, що допоможе досягти успіху в будь-якій справі. Під час вивчення навчальних дисциплін викладач має звернути увагу на розвиток критичного мислення студента та його вміння опрацьовувати інформацію. Нейрофізіологи стверджують, що мозок дорослої людини поглинає інформацію, наче губка.

Сьогодні наявність універсальних компетенцій, їх постійний та методичний розвиток – основа професіограми фахівця. Навички Soft Skills можна здобути не тільки під час навчання у закладі вищої освіти, але й на курсах та тренінгах. Фахівець з сильними навичками міжособистісного спілкування буде успішним у будь-якій індустрії професії, виді діяльності і будь-якій взаємодії між людьми [15].

Таблиця 1.1

Кластер навичок для молоді у XXI столітті

	Навички	Складові	Інструменти розвитку
--	---------	----------	----------------------

1	навчальні навички	критичне мислення, креативність (творчість, інноваційність) та самонавчання	тренінги, семінари, вебінари, онлайн-курси, курси підвищення кваліфікації, читання спеціальної літератури тощо; документи Google Диск, онлайнві презентації Prezi й Emaze, фоторедактори Avatan, Photoshop, сервіси для створення альбомів; відеоредактори Youtube.
2	навички грамотнос ті	медіаграмотність, цифрова грамотність	інформаційно-комунікаційні технології (онлайн-сервіси Mindomo, Casoo, Infogr.am, дошки мозкового штурму Stormboard)
3	соціальні навички	командна робота, комунікативність, емоційний інтелект	налагодження особистістю комунікації з іншими, розв'язання спільних завдань, розширення сфер спілкування, а також обмінв контактами в соціальних мережах. Онлайнві інструменти для формування комунікативних навичок Google Диск (спільне редагування документів, написання коментарів), сервіси для створення спільної дошки Padlet.com чи Linoit, спілкування Skype, Viber тощо.
4	особистісні навички	гнучкість, таймменеджмент, ініціативність	онлайнві майданчики, як віртуальні проекти Wikispaces, створення і ведення блогів Blogger, соціальні мережі. сервіс для планування Any.DO, Todoist, Google Календар, GTasks, OneNote; сервіс для фіксування власних думок Google Keep; Skitch – сервіс

			для створення Evernote, де можна робити знімки, на яких розміщувати власні думки; RescueTime дозволяє з'ясувати наскільки ефективно витрачаєте час в інтернеті тощо.
--	--	--	--

За джерелом [14]

Таблиця 1.2

Пріоритетні навички для робітників світових компаній-роботодавців у ХХІ ст.

	Компанія	М'які навички (soft skills).
1	<u>Microsoft</u>	ораторські та комунікативні здібності, володіння офісними програмами, створення презентацій, менеджмент проектів і високий рівень самоорганізації.
2	<u>Forbes</u>	комунікативна компетентність, креативність, написання якісних текстів, досвід роботи у команді, базові комп'ютерні знання та здатність до «ре-інжинірингу» – готовність робити звичні речі в новий спосіб.
3	Британська платформа інтернет-навчання <u>SkillsYouNeed</u>	персональні навички (тайм-менеджмент, саморозвиток, управління емоціями та навіть організацію харчування, догляду за тілом, спортивних тренувань, <u>ефективного сну</u>), інтерперсональні (комунікація, робота у команді, ведення переговорів, конфлікт-менеджмент), лідерські здібності, проведення презентацій, а також письменницьку майстерність і базові математичні знання.
4	<u>Німецька хвиля</u>	ораторське мистецтво, вміння переконувати, лідирувати, управляти, робити презентації, знаходити підхід до людей і вирішувати конфліктні ситуації.

За джерелом [7].

Ми погоджуємося з Морі Є., який зазначає, що суспільств потребує не виконавця, а людину з її найкращими якостями та людяністю [10].

Отже, в межах нашого дослідження ми спробуємо довести, що створення певних педагогічних умов допоможе нам разом з викладачем сформувавши певні м'які навички у майбутніх фахівців з професійної освіти, а саме: *ораторські та комунікативні здібності, створення презентацій засобами кейс-методу та технології Pecha-Kucha як інноваційного засобу у складі кейса.*

1.3 Педагогічні умови формування «Soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу

«Умова» визначається як категорія, в якій відображено універсальні відношення речі до тих факторів, завдяки яким вона виникає й існує [2]. Умови складають середовище, в якому виникає, існує й розвивається те чи інше явище або процес. Поза цим середовищем вони не можуть існувати.

У психології під «умовою» розуміють сукупність явищ зовнішнього та внутрішнього середовища, які можуть вірогідно впливати на розвиток конкретного психічного явища. Отже, умова – це зовнішнє стосовно предмета різноманіття об'єктивного світу. У педагогіці термін «умова» науковці використовують для характеристики педагогічного процесу, ретельно досліджуючи вплив різних умов на цей процес [2].

Найн А., досліджуючи проблеми професійної освіти, наголошує, що педагогічні умови є сукупністю об'єктивних можливостей щодо підвищення ефективності «навчально-виховного процесу», вони можуть сприяти ефективному вирішенню навчальних завдань [12]. Викладач створює під час навчальних занять певні педагогічні умови не заради їх самих, а щоб ці умови стали тими обставинами, які й будуть сприяти формуванню чи розвитку певних компетентностей у студентів. Освітнє середовище закладу вищої освіти – це ціла система, в середині якої можна виявити ті обставини,

які й стануть педагогічними умовами, практичне вирішення яких вплине на формування чи розвиток певних якостей, компетентностей студентів. Саме середовище закладу може виступати однією з умов.

У довідковій літературі подано одне із тлумачень щодо умов. Це правила, які нормалізують діяльність тощо. Уважаємо, що таке тлумачення пов'язане з широким розумінням цього поняття. Відносно навчального заняття це все-таки умови-обставини, які створюються викладачем локально відносно певної педагогічної мети.

Уважаємо, що найбільш ефективними педагогічними умовами формування «Soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти є наступні: готовність майбутніх фахівців з професійної освіти застосовувати кейс-метод та технологію Pecha-Kucha для формування «soft skills»; мотивація майбутніх фахівців з професійної освіти до формування «soft skills» у майбутніх фахівців засобами кейс-методу; активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Перша педагогічна умова – готовність майбутніх фахівців з професійної освіти застосовувати кейс-метод та технологію Pecha-Kucha для формування «soft skills». Дійсно, які «гнучкі» мета-навички потрібно розвивати вже сьогодні? Важливо навчитися самому вчитися, не зупинятися на певних досягненнях. Саме тому, безперервно навчаючись, ми стаємо професійно кращими, наші навички стають автоматичними. Викладач має мотивувати готовність студентів до навчання упродовж всього життя, при цьому й сам він має бути у пошуках ефективних форм подання навчального матеріалу.

Аналіз і неупередженість у висновках, толерантність до чужої ідеї, думки, вміння відштовхнутися від наявного досвіду, щоб прийти до нового, вміти сумніватися, не приставати зразу до думки викладача тільки тому, що він старший і досвідченіший, ставити під сумнів будь-яку інформацію, продукування нових ідеї, які допоможуть у вирішенні поставленої проблеми – все це вміння креативно мислити й діяти.

Друга педагогічна умова – мотивація майбутніх фахівців з професійної освіти до формування «soft skills» у майбутніх фахівців засобами кейс-методу. Складовою частиною мотивації завжди був навчальний інтерес. Завдяки кейс-методу студент може якнайкраще сформувати свої «soft skills».

Третя педагогічна умова – активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів. Студентами завжди рухає інтерес до пізнання. Знання – це інформація, з якої можна отримати нову інформацію за допомогою логічного виведення та практичного досвіду. Інтерпретуючи інформацію, студент отримує знання, стає ніби мудрішим, коли знаходить шляхи правильного використання накопичених ним знань. Дослідження конфліктних ситуацій в умовах невизначеності інформації про дії учасників спонукають до активного мислення [1, с. 12; 34]. На наш погляд, активізація навчально-пізнавальної діяльності – це прагнення до нового, здатність бачити складну ситуацію не як проблему, а як можливість розвитку. Сучасний світ – найкращий тренер, тому що саме життя штовхає нас до зони постійного розвитку й пізнання.

РОЗДІЛ 2 Методика формування «Soft skills» у майбутніх фахівців за допомогою кейс-методу в освітньому процесі ЗВО

2.1 Методика формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу в освітньому процесі ЗВО

У процесі вивчення професійних дисциплін важливим фактором є правильний підбір методів навчання. Кейс використовують не часто, але цей метод якнайкраще сприяє формуванню «soft skills» у майбутніх фахівців. Сам викладач має володіти технологією кейса як інтерактивного методу, правильно ставити цілі та завдання собі й студентам. Викладач здебільшого спостерігач, який може підказати де швидше знайти необхідну інформацію. Але аналізувати її, або ситуацію, пропонувати варіанти рішення, обирати найкраще мають студенти.

Сьогодні метод кейсу успішно застосовується в педагогіці, у навчальному процесі вищої школи. Працюючи в команді, студенти підвищують не тільки пізнавальну активність, поєднуючи теорію дисциплін з практикою, але й командний дух, опрацьовують ситуації, пов'язані з професійною діяльністю. Кейс-метод передбачає командний характер пізнавальної діяльності, творчий підхід до пізнання, поєднання теоретичних знань і практичних навичок, глибоке занурення у ситуацію. Це метод-мотивація, метод-відкриття студентом своїх навичок і вмінь щодо аналізу й критичного мислення [5].

Викладач, на думку Козак Л., у виборі форм кейса спирається на ті форми, в яких домінує не тільки освітня, але й розвивальна, виховна функції. Наприклад, кейс може на різних етапах роботи студентів передбачати мозковий штурм, вирішення проблемних питань, створення моделей, міні проектів чи досліджень, ділових ігор, елементи синектики, роботу фокус-груп, обов'язкову дискусію тощо. [6; 7].

Формування м'яких навичок майбутніх фахівців засобами кейс-методу
на прикладі дисципліни "Педагогічні комунікації"

Тема дисципліни	Засоби кейс-методу	Результат
1. Особливості професійно-педагогічної комунікації	Технологія Ресха-Куча, презентація коротких доповідей	Студенти навчилися опанувати аудиторією і розкривати тему, в обмежених часових рамках період. візуальне сприйняття (кадри в PowerPoint слугують доповненням до слів спікера); розвиток критичного і творчого мислення (здатність розуміти та вміти розмірковувати); вдосконалення комунікативних навичок (вміння працювати з аудиторією, імпровізація); ораторське мистецтво (розвиток інтелекту, публічного мовлення та культури мислення)
2. Педагогічне спілкування як провідна складова професійно-педагогічної комунікації	Технологія Ресха-Куча, презентації коротких доповідей	Розвинули комунікативні та творчі здібності студентів та сформували навички ораторського мистецтва (розвиток інтелекту, публічного мовлення та культури мислення)
3. Стилі спілкування	Метод дискусії Мозковий штурм	Активна співпраця між викладачем і студентами, сформоване вміння працювати з інформацією.
4. Вербальні засоби професійно-педагогічної комунікації	Технологія Ресха-Куча Метод моделювання	Візуальне сприйняття (кадри в PowerPoint слугують доповненням до слів спікера); розвиток критичного і творчого мислення (здатність розуміти та вміти розмірковувати); вдосконалення комунікативних навичок (вміння працювати з аудиторією, імпровізація);

		ораторське мистецтво (розвиток інтелекту, публічного мовлення та культури мислення)
5. Культура мови і культура мовлення викладача	Ігровий методи, метод колективного блокнота	За допомогою ігрового методу експерименту студенти змогли наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів.
6. Невербальні засоби професійно-педагогічної комунікації	Технологія Pecha-Kucha Метод уявного експерименту	вміння вирішувати проблеми, здібності проводити аналіз і діагностику проблем

2.2 Методика формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами технології Pecha-Kucha як інноваційного засобу у складі кейса

Печа-куча в освітньому процесі сприяє економії часу, бо представляє собою короткі за формою доповіді-презентації. Кожна з доповідей має супроводжуватися 20 слайдами, які змінюються кожні 20 секунд. Студент має виявити неабиякі здібності презентації, щоб за 6,4 хвилини зацікавити своєю ідеєю, викласти майстерно, як справжній оратор. Можна встигнути прослухати чи продемонструвати 8-12 таких виступів на занятті [11].

На сьогодні найбільш розповсюдженими в Україні є публічні виступи в стилі Печа-куча. Про цей формат вперше стало відомо у 2003 року, проте розгорнутих теоретичних доробок, присвячених проблематиці, у науковій літературі і досі бракує. В основному, інформація про презентацію 20×20 зустрічається у зв'язку з проведенням тренінгів з ораторського мистецтва, інформуванням в мережі Інтернет про заходи Pecha Kucha, відеозвітами з цих подій тощо.

Серед праць сучасних вітчизняних дослідників слід відзначити роботи О. Левітової, Ю. Полікарпової [9], які все ж торкалися окремих аспектів

досліджуваної проблеми. Натомість зарубіжні освітяни, в більшій мірі, розглядають формат Печа-кучі як ефективний засіб для організації публічного виступу, для презентації проєктів, власної діяльності, креативних ідей та планів.

Особливо великий внесок у розробку цього методу навчання внесла Аліса Бейєр [17, Рр. 26–42], яка довела ефективність методики Печа-куча в порівнянні з традиційними презентаціями. Так, у ході експерименту, який вона організувала, студентам було запропоновано обрати власну форму виступу. Усі ті, хто зупинив свій вибір на Печа-кучі, більше зацікавили слухачів своїми доповідями, оскільки молоді люди реагували на презентації, що спираються радше на візуальні підказки, ніж на текст. При цьому, об'єктивність і точність дослідження була забезпечена такими показниками як: зоровий контакт, візуальні ефекти та загальне уявлення про виступ [5]. Японський формат виступів – це ідеальна платформа для того, щоб поділитися своїми досягненнями, роздумами, підходами до вирішення проблеми; винести на обговорення свою найбільш незвичну ідею; самоутвердитися та активізувати свою життєву позицію.

Для того, щоб майстерно опанувати аудиторією і розкрити тему, в обмежений часовими рамками період, до презентації потрібно ґрунтовно готуватися, тренуватися, підібрати темп виступу. Адже слайди повинні якнайкраще збігатися з тим, про що йдеться у розповіді (не чекати, поки переключиться наступна область зображення або договорювати за минулу, коли на екрані вже з'явився новий кадр). При цьому, картинки та фотографії презентації мають посилювати слова доповідача, а коментар до слайду не повинен дублювати інформацію, представлену на ньому. Звук у презентації цього формату необов'язковий, відео неприйнятно.

Побудова плану виступу може здійснюватися за наступними напрямками: вибір теми і постановка мети; підготовка тез; збір інформації та підбір візуального ряду; складання розгорнутого тексту промови. У вищій школі презентацію 20×20 варто застосовувати під час захисту рефератів,

індивідуально-дослідних завдань, презентацій наукових, курсових, магістерських робіт, тощо. А в процесі узагальнення й систематизації знань користуватися таким форматом буде доцільно як педагогу, так і студенту [5].

Така форма виступів підходить не для кожного типу промови і має свої переваги та недоліки: **переваги:** новизна формату (інформація швидше засвоюється та надовго запам'ятовується); візуальне сприйняття (кадри в PowerPoint слугують доповненням до слів спікера); розвиток критичного і творчого мислення (здатність розуміти та вміти розмірковувати); вдосконалення комунікативних навичок (вміння працювати з аудиторією, в стресових ситуаціях, імпровізація); ораторське мистецтво (розвиток інтелекту, публічного мовлення та культури мислення). **Недоліки:** трудомісткість підготовки (написання тексту, вправління у красномовстві), високий професіоналізм спікера; занадто проста візуалізація: відео не прийнятне, переходи і анімації не рекомендовані; стрімкий хід презентації не зручний для більш детального та ширшого висвітлення теми; імпровізація нерідко призводить до переключення уваги на другорядні питання, нівелюючи головну думку виступу; інформація доповідача спрямована на слухову пам'ять, зорові та кінестетичні аналізатори використовуються не у повній мірі.

РОЗДІЛ 3 Дослідницько-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу

3.1 Методика організації та проведення констатувального етапу експерименту

Педагогічний експеримент проводився на базі Національної металургійної академії України. Для проведення педагогічного експерименту було залучено студентів групи ПР01-16 (23 ос.).

На етапі констатувального експерименту ми ознайомились зі станом проблеми у психолого-педагогічній літературі та педагогічній практиці, що дало можливість виявити недостатність розробки методичних рекомендацій

щодо використання кейс-методу у закладах вищої освіти.

На цьому ж етапі були розроблені критерії, за якими ми визначили ефективність розроблених методичних рекомендацій, щодо використання нетрадиційних методів навчання під час викладання дисципліни «Педагогічні комунікації»: мотиваційний інтерес студентів; пізнавальна активність; знаннєвий.

Нами були використані наступні методики:

1. Тест «Самооцінка рівня «soft skills» (онлайн: http://inin.vntu.edu.ua/ukr/index.php?option=com_content&view=article&id=735:test-otsinka-komunikabelnosti-z-kliuchem&catid=41&Itemid=967), адаптований до нашого дослідження.

2. Комбінований опитувальник за методиками Реана і Бадмаєвої, Леонтьєва, адаптований до нашого дослідження.

3. Контрольна тестова робота.

На етапі констатувального експерименту з метою виявлення інтересу і зацікавленості студентів до занять із дисципліни «Педагогічні комунікації» зі студентами експериментальної груп була проведено онлайн анкетування, адаптоване до нашого дослідження (додаток А).

Таблиця 3.1

Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за мотиваційним критерієм на констатувальному етап у %

Рівень «soft skills»	Експериментальна група	
	Осіб	%
Дуже низький	0	0,0
Низький	2	8,7
Нормальний	5	21,7
Середній	4	17,4
Добрий	5	21,7
Високий	3	13,0
Найвищий	4	17,4

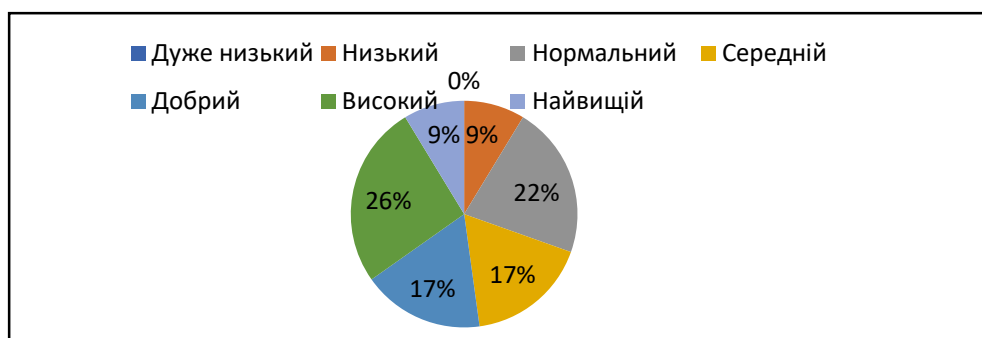

Рис. 3.1 – Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за мотиваційним критерієм на констатувальному етапі у %

Студентам також було запропоновано відповісти на запитання анкети.

Наша анкета була розроблена на основі опитувальників А.А. Реана і В.А. Якуніна Н.Ц. Бадмаєвої В.Г. Леонтьєва та адаптована до завдань дослідження. Розробили в результаті опитування студентів критерії: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та особистісний. Інструкція до анкети знаходиться в Додатку Б.

Беручи до уваги рівну значимість всіх чотирьох критеріїв для оцінки рівня сформованості soft skills, ми обчислювали середній бал і, відповідно, підсумковий результат, ґрунтуючись на середньому значенні кількісних показників. Отримання результату 1-40 балів інтерпретувалося нами як показник наявності низького рівня; 41-69 балів - середнього рівня; 70-98 бали - високого рівня сформованості soft skills (додаток Б).

Результати анкетування зведені в таблицю 3.2 та представлені на рис. 3.2.

Таблиця 3.2

Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за пізнавальним критерієм на констатувальному етапі у %

Рівень сформованості «soft skills»	Мотиваційно-ціннісний критерій	Когнітивний критерій	Діяльнісний критерій	Особистісний критерій
Низький	30,44	21,74	31,81	26,09
Середній	56,52	56,52	59,09	60,87
Високий	13,04	21,74	9,1	13,04

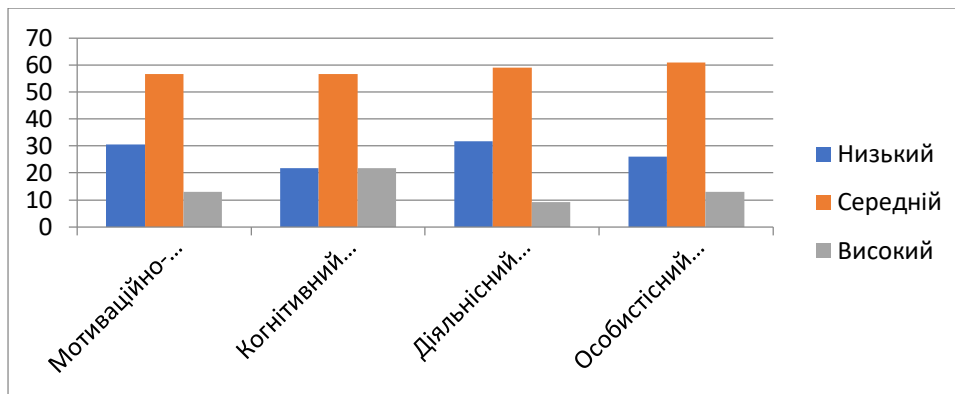

Рис.3.2 Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за пізнавальним критерієм на констатувальному етапі у %

Проаналізувавши результати анкет, ми дійшли висновку, що студенти взагалі проявляють інтерес до занять із дисципліни «Педагогічні комунікації» та до формування м'яких навичок, розуміють їх необхідність у професійній діяльності. Більшість студентів розуміє, що заняття з дисципліни «Педагогічні комунікації» корисні і обов'язково знадобляться їм у майбутній професійній діяльності, але визнають, що не завжди цікаво бути присутнім на лекційних заняттях, коли відбувається особиста активність, можливість показати себе під час захисту презентації.

Також нами разом з викладачем була проведена контрольна робота щодо перевірки сформованості знань про м'які навички за допомогою матеріалу дисципліни «Педагогічні комунікації».

Таблиця 3.3

Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за знаннєвим критерієм на констатувальному етапі у %

Рівні	Ск. осіб	%
Високий 10-12 б.	2	8,7
Середній 7-9 б.	15	65,2
Низький 4-6 б.	6	26,1

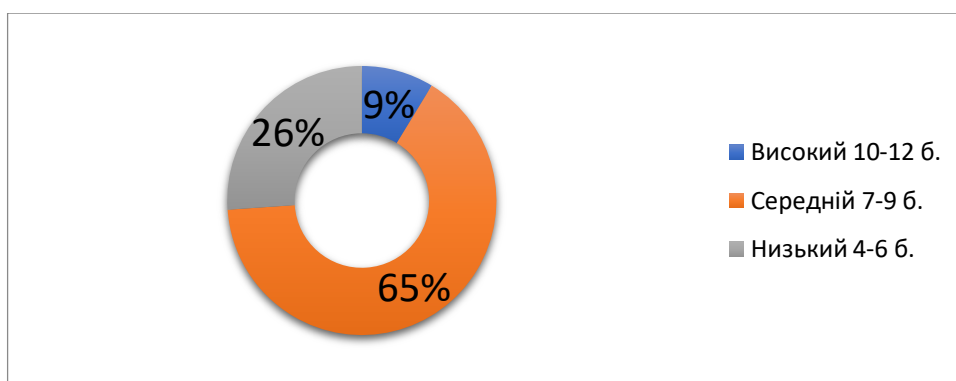

Рис 3.3 Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за знаннєвим критерієм на констатувальному етапі у %

3.2 Формувальний етап експерименту та узагальнення результатів дослідження

На формувальному етапі ми застосовували кейс метод під час вивчення лекційних тем дисципліни «Педагогічні комунікації», а також технологію Pecha Kucha як інноваційного засобу кейса на практичних заняттях. Спосіб подання інформації під час презентації був вільний. Студенти представляли презентації з використанням різних стилів, проте, виявилось, що більш повним запам'ятовування було під час виступів у форматі Печа-куча.

На контрольному етапі ми використали ті ж самі методики, що й на констатувальному етапі. Був здійснений повторний зріз знань у студентів ПР-01-16. Результати представлено у табл. 3.4 та у вигляді діаграми (рис. 3.4).

Таблиця 3.4

Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за мотиваційним критерієм на контрольному етапі у %

Рівень «soft skills»	Експериментальна група	
	Осіб	%
Дуже низький	0	-
Низький	1	4,35
Нормальний	6	26,09
Середній	3	13,04

Добрий	7	30,43
Високий	4	17,39
Найвищий	2	8,70

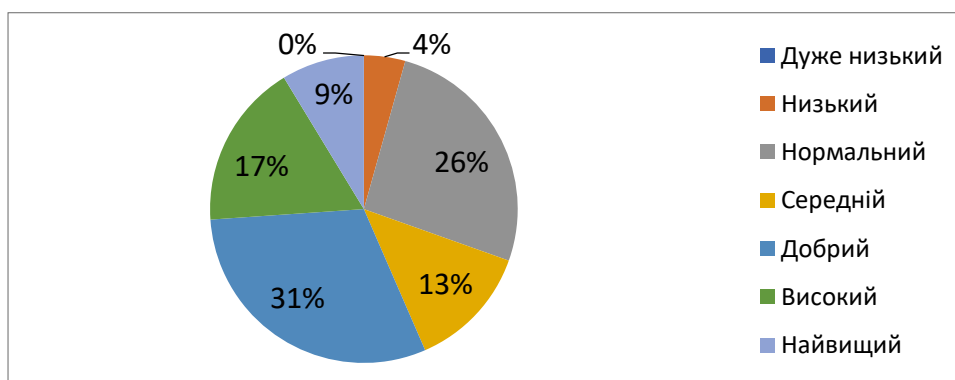

Рис 3.4 – Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за мотиваційним критерієм на контрольному етап у %

Як видно з таблиці та діаграми (рис 3.4), рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за мотиваційним критерієм змінилися: низький зменшився на 4,35%, нормальний – збільшився на 4,39%, середній рівень зменшився на 4%, добрий збільшився на 8,7%, а високий – на 4,39%, найвищий рівень снизився на 8,7%. Уважаємо, що динаміка присутня майже на всіх рівнях.

За комбінованим опитувальником ми отримали наступні результати, подані в таблиці 3.5 та зображені для більшої наочності у вигляді діаграми (рис. 3.5).

Таблиця 3.5

Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за пізнавальним критерієм на контрольному етапі у %

Рівень сформованості «soft skills»	Мотиваційно-ціннісний критерій	Когнітивний критерій	Діяльнісний критерій	Особистісний критерій
Низький	18,33	19,3	25,6	20,05
Середній	55,97	54	56,8	60,87
Високий	25,7	26,7	17,6	19,08

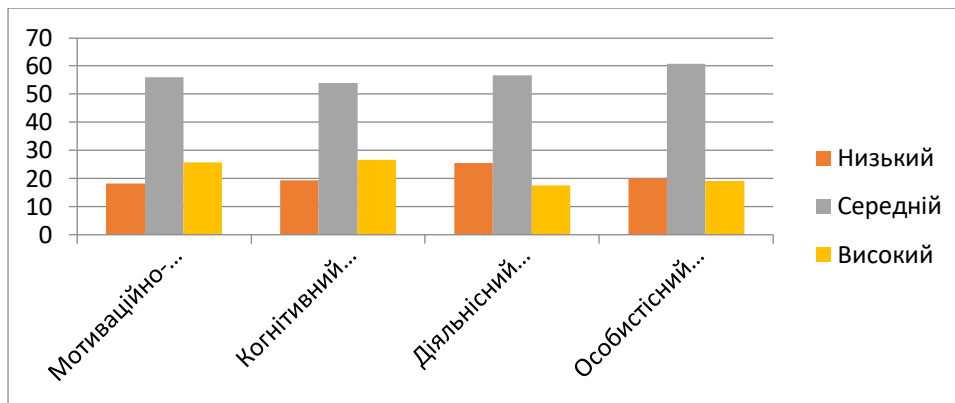

Рис 3.5 – Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за пізнавальним критерієм на контрольному етапі у %

За результатами, відображеними на рис. 3.4 та рис 3.5, можна зробити висновки, що в ЕГ є певні зміни. Так, динаміка спостерігається найбільше на високому рівні та низькому, середній залишився майже без змін. Зазначимо, що сам пізнавальний критерій має свої підкритерії. Так, за мотиваційно-ціннісним підкритерієм низький рівень знизився на 12,1%, середній збільшився тільки на 0,6%, а високий – на 12,3%. За когнітивним підкритерієм низький рівень знизився на 2,4 %, середній збільшився на 2,52%, а високий – на 4,9%. За діяльнісним підкритерієм низький рівень знизився на 6,2%, середній збільшився на 3.1%, а високий – на 8,5%. За особистісним підкритерієм низький рівень знизився на 5,04%, середній не змінився, а високий збільшився на 6,04%. Уведений змінний фактор підтвердив нашу гіпотезу.

Таблиця 3.6

Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за знаннєвим критерієм на контрольному етапі у %

Рівні	Ск. осіб	%
Високий 10-12 б.	5	21,7
Середній 7-9 б.	16	69,6
Низький 4-6 б.	2	8,7

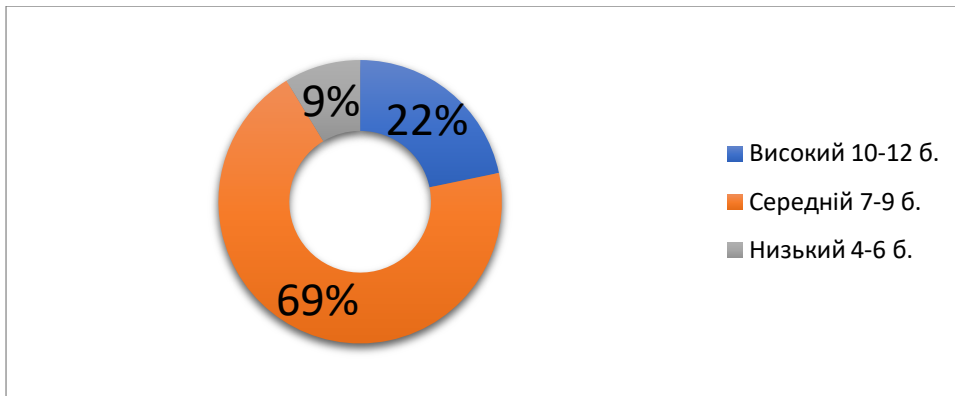

Рис 3.6 – Рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за знаннєвим критерієм на контрольному етапі у %

За даними діаграми видно, що у студентів переважає середній та високий рівень успішності з дисципліни «Педагогічні комунікації». Так, високий рівень знань студентів, збільшився на 13 %. Середній рівень теж збільшився 4,4 %. Низький же рівень зменшився на 17,4%.

ВИСНОВКИ

Провівши педагогічне дослідження, робимо такі висновки:

1. Проаналізовано стан проблеми формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу у психолого-педагогічній, науково-методичній, вітчизняній літературі та практиці, який підтвердив актуальність проблеми.

2. Уточнено сутність основних понять (параграф 1.1).

3. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу. Печа-куча є ефективнішим форматом презентації, який сприяє удосконаленню навичок тренування стислості й точності у висловлюваннях, ораторського мистецтва, сприяє розвитку комунікативних навичок.

4. Виявлено, що використання в ході лекційного заняття кейс-методу сприяє формуванню наступних «soft skills» у процесі вивчення дисципліни «Педагогічні комунікації»: вдосконалення комунікативних навичок (вміння працювати з аудиторією, імпровізація); ораторське мистецтво (розвиток інтелекту, публічного мовлення та культури мислення).

6. Експериментально виявлено, що рівні сформованості «soft skills» майбутніх фахівців професійної освіти (ЕГ) за мотиваційним критерієм змінилися: низький зменшився на 4,35%, нормальний – збільшився на 4,39%, середній рівень зменшився на 4%, добрий збільшився на 8,7%, а високий – на 4,39%, найвищий рівень снизився на 8,7%. Уважаємо, що динаміка присутня майже на всіх рівнях.

Пізнавальний критерій має свої підкритерії. Так, за мотиваційно-ціннісним підкритерієм низький рівень знизився на 12,1%, середній збільшився тільки на 0,6%, а високий – на 12,3%. За когнітивним підкритерієм низький рівень знизився на 2,4 %, середній збільшився на 2,52%, а високий – на 4,9%. За діяльнісним підкритерієм низький рівень знизився на 6,2%, середній збільшився на 3.1%, а високий – на 8,5%. За

особистісним підкритерієм низький рівень знизився на 5,04%, середній не змінився, а високий збільшився на 6,04%. Уведений змінний фактор підтвердив нашу гіпотезу.

За знансьвим критерієм у студентів переважає середній та високий рівень успішності з дисципліни «Педагогічні комунікації». Так, високий рівень знань студентів, збільшився на 13 %. Середній рівень теж збільшився 4,4 %. Низький же рівень зменшився на 17,4%.

Своїм дослідженням ми не претендуємо на повне розкриття проблеми Формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу. Вважаємо, що подальшого вивчення заслуговують дидактичні умови формування «soft skills» у майбутніх фахівців з професійної освіти засобами кейс-методу, поглиблення та удосконалення критеріїв формування «soft skills».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко В.М. Сучасні інформаційні системи і технології : навч. посіб. / В.М. Антоненко, Ю.В. Ратушна. – К. : КСУМГІ, 2005. 131 с.
2. Дидактичні умови формування предметної компетентності старшокласників у процесі вивчення предметів фізико-математичного циклу /Електронний ресурс. Режим доступу: studopedia.com.ua/1_242836_didaktichni-umovi-formu
3. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.
4. Кейс-метод. Вікіпедія / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B5%D0%B9%D1%81-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4>
5. Кейс-технології у навчанні КМДШ. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.creativeschool.com.ua/blog/kejs-tehnologiyi-u-navchanni/>
6. Козак Л Кейс-метод у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності Освітологічний дискурс, 2015, № 3 (11) С.153-162.
7. Методи творчого пошуку альтернативних варіантів /Електронний ресурс. Режим доступу : <https://studfile.net/preview/3364046/page:3/>
8. Методична робота. Інноваційні форми роботи з педагогами /Електронний ресурс. Режим доступу : malyatkok.wixsite.com/mysite/metodichna-robota
9. Левітова, О. "Печа-куча" [Текст]: ефективний засіб (само)виховання, організації публічного виступу, презентації діяльності вчителя/ О. Левітова// Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2012. – № 11. С. 58–60.
10. Морі Е. Soft skills та критичне мислення: які навички знадобляться дітям у XXI столітті Електронний ресурс. Режим доступу:

<https://suspilne.media/62334-soft-skills-ta-kriticne-mislenna-aki-navicki-znadoblatsa-ditam-u-xxi-stolitti/>

11. М'які навички / Електронний ресурс. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%27%D1%8F%D0%BA%D1%96_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B8#cite_note-1

12. Найн А.Я., Ключев Ф.Н. Проблемы развития профессионального образования: региональный аспект.–Челябинск: Изд-во Челябинского инта развития профессионал. образования, 1998. 264 с.

13. Печа-куча/Електронний ресурс: Режим доступу: <https://ippo.kubg.edu.ua/content/589>

14. Тілікіна Н.В. Навички ХХІ століття та умови їх формування і розвитку для молоді. 24.11.2020. Державний інститут сімейної та молодіжної політики ДІСМП /Електронний ресурс: Режим доступу: <https://dismp.gov.ua/navychky-khkh-stolittia-ta-umovy-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi>

15. Химиница Н., Мартинюк К. Soft Skills як основа професіограми фахівця. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/335830515_Soft_Skills_ak_osnova_prof_esiogrami_fahivca (дата звернення 10.01.21)

16. Що таке hard skills і soft skills: як нас оцінює роботодавець / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://eduhub.in.ua/news/shcho-take-hard-skills-i-soft-skills-yak-nas-ocinyuye-robotodavec>

17. Beyer, A. A., Gaze, C., & Lazicki, J. (2013). Comparing students' evaluations and recall for Student Pecha Kucha and PowerPoint Presentations. *Journal of Teaching and Learning With Technology*, 1(2), 26–42 <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/jotlt/article/view/3109>.

ДОДАТКИ

Додаток А

ТЕСТИ SOFT SKILLS

HTTP://ININV.VNTU.EDU.UA/UKR/INDEX.PHP?OPTION=COM_CONTENT&VIEW=ARTICLE&ID=735:TEST-OTSINKA-KOMUNIKABELNOSTI-Z-KLIUCHEM&CATID=41&ITEMID=893

ТЕСТ "ОЦІНКА КОМУНІКАБЕЛЬНОСТІ" (З КЛЮЧЕМ)

Автор: Super User

Категорія: [Додаткові матеріали НІП](#)

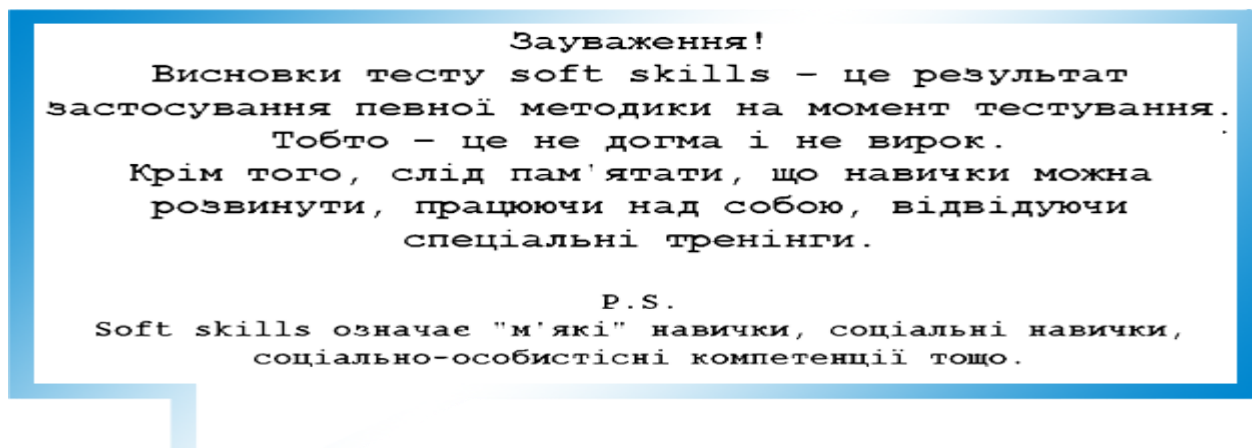
Опубліковано: 19 листопада 2017

Комунікбельність – це уміння спілкуватись та взаємодіяти з іншими людьми з метою співпраці та взаємодії. Визначити, чи людина комунікбельна, допоможе спеціальний тест.

Питання тесту "Комунікбельність" (методика В.Ф. Ряховського)

За кожен відповідь "так" - 2 бали, за "іноді" - 1 бал, за "ні" - 0 балів.

Тестування soft skills

Назва тесту: **Комунікбельність (методика В.Ф. Ряховського)**

У тесті 16 запитань. Оберіть відповідь, яка описує Вашу поведінку у вказаних ситуаціях.

№ ? так іноді ні

Підрахувати

Набрано *N* балів.

Ключ до тесту:

Повний перелік запитань тесту

1. На Вас чекає звичайна ділова зустріч. Чи хвилюєтесь Ви?
2. Чи викликає у Вас сум'яття і невдоволення доручення виступити з доповіддю, повідомленням, інформацією на будь-якій нараді, зборах або іншому подібному заході?

3. Чи відкладаєте Ви візит до лікаря до останнього моменту?
4. Вам пропонують виїхати у справах до міста, де Ви ніколи не бували. Чи докладете Ви максимум зусиль, щоб уникнути цієї поїздки?
5. Чи любите Ви ділитися своїми переживаннями з будь-ким?
6. Чи дратуєтеся Ви, якщо незнайома людина на вулиці звернеться до Вас з проханням (показати дорогу, назвати час, відповісти на якесь питання)?
7. Чи вірите Ви, що існує проблема "батьків і дітей" і що людям різних поколінь важко розуміти один одного?
8. Чи посоромитеся Ви нагадати знайомому, що він забув Вам повернути гроші, які позичив кілька місяців тому?
9. У ресторані або в їдальні Вам подали явно неякісні страви. Чи будете Ви мовчати, лише сердито відсунувши тарілку?
10. Опинившись сам на сам з незнайомою людиною, Ви не вступите з ним у бесіду і будете перейматися, якщо першим заговорить він. Чи так це?
11. Вас жахає будь-яка довга черга, де б вона не була (у магазині, бібліотеці, касі кінотеатру). Чи Ви відмовитися від свого наміру?
12. Чи боїтеся Ви брати участь у розгляді конфліктних ситуацій?
13. У Вас є власні суто індивідуальні критерії оцінки творів літератури, мистецтва, культури і ніяких чужих думок на цей рахунок Ви не сприймаєте. Це так?
14. Почувши де-небудь висловлювання, яке є явно помилковим з добре відомого Вам питання, чи Ви промовчите?
15. Чи викликає у Вас досаду чиє-небудь прохання допомогти розібратися в тому чи іншому службовому питанні чи навчальній темі?
16. Найбільш охоче Ви викладаєте свою точку зору (думку, оцінку) в письмовій формі, ніж в усній?

Оцінка відповідей:

«Так» - 2 бали, «іноді» - 1 бал, «ні» - 0 балів.

Отримані бали підсумовуються.

30-32 балів. Ви явно некоммунікбельні, і це Ваша біда, оскільки найбільше страждаєте від цього Ви самі. Але і близьким Вам людям нелегко. На Вас важко покластися в справі, яка вимагає групових зусиль. Намагайтеся бути більш коммунікбельними, контролюйте себе.

25-29 балів. Ви замкнуті, неговіркі, віддаєте перевагу самотності, тому у Вас мало друзів. Нова робота і необхідність нових контактів якщо і не викликають у Вас паніку, то надовго виводять з рівноваги. Ви знаєте цю особливість свого характеру і буваєте незадоволені собою. Але не обмежуйтеся тільки таким невдоволенням - у Вашій владі переламати ці особливості характеру. Хіба не буває так, що при сильному захопленні Ви стаєте цілком коммунікбельним? Необхідно тільки ожитися.

19-24 балів. Ви певною мірою товариські і в незнайомому оточенні відчуваєте себе цілком упевнено. Нові проблеми Вас не лякають. І все ж з новими людьми спілкуєтесь обережно і обмежено, у суперечках і диспутах берете участь неохоче. У Ваших висловлюваннях часом занадто багато сарказму, без ніяко на те підстави. Ці недоліки варто виправити.

14-18 балів. У вас нормальна коммунікбельність. Ви допитливі, охоче слухаєте цікавого співрозмовника, досить терплячі в спілкуванні, відстоюєте свою точку зору без запальності. Без неприємних переживань йдете на зустріч з новими людьми. Водночас не любите гучних компаній; екстравагантні витівки і багатослівність викликають у Вас роздратування.

9-13 балів. Ви досить товариські (часом, можливо, навіть надміру). Цікаві, говіркі, любите висловлюватися з різних питань, що, буває, викликає роздратування навколишніх. Охоче знайомитеся з новими людьми. Любите бувати в центрі уваги, нікому не відмовляєте в проханнях, хоча не завжди можете їх виконати. Інколи Ви сердитесь, але швидко

заспокоюєтесь. Чого Вам бракує, так це посидючості, терпіння і відваги при зіткненні з серйозними проблемами. За бажання, однак, Ви можете себе змусити не відступати.

4-8 балів. Ви, мабуть, «свій хлопець». Товарииськість б'є з Вас ключем. Ви завжди в курсі всіх справ. Ви любите брати участь у всіх дискусіях, хоча серйозні теми можуть викликати у Вас мігрень або навіть нудьгу. Охоче берете слово з будь-якого питання, навіть якщо маєте про нього поверхове уявлення. Усюди почуваете себе в своїй тарілці. Беретеся за будь-яку справу, хоча не завжди можете успішно довести її до кінця. З цієї самої причини керівники і колеги ставляться до Вас з деяким побоюванням і сумнівами. Задумайтесь над цими фактами.

3 балів і менше. Ваша комунікабельність має болісний характер. Ви балакучі, багатослівні, втручаєтесь в справи, які не мають до Вас ніякого відношення. Беретеся судити про проблеми, в яких зовсім не компетентні. Свідомо чи несвідомо Ви часто буваєте причиною різного роду конфліктів у Вашому оточенні. Запальні, образливі, нерідко буваєте необ'єктивні. Серйозна робота не для Вас. Людям - і на роботі, і вдома, і взагалі всюди - важко з Вами. Так, Вам треба попрацювати над собою і своїм характером! Перш за все виховуйте в собі терплячість і стриманість, шанобливе ставлення до людей, нарешті, подумайте про своє здоров'я - такий стиль життя не проходить безслідно.

Джерело: Психологические тесты для профессионалов/ авт. сост Н.Ф. Гребень. – Минск: Соврем. шк., 2007. – 496 с.

Додаток Б

Інструкція до анкети, адаптованої до завдань дослідження

Оцініть за 7-бальною шкалою наведені мотиви навчальної діяльності за ступенем значення для вас: 1 бал відповідає мінімальному значенню критерія, 7 балів – максимальному.

Мотиваційно - ціннісний критерій відображає особистісно значущі мотиви і ціннісні установки, позитивне ставлення до оволодіння різними технологіями життєдіяльності спеціаліста (включаючи технології обробки матеріалів, освітні технології тощо), потреба застосування їх у професійній діяльності. Показниками цього виступає ставлення студентів до своєї майбутньої професії, активність, самостійність, творчий прояв суб'єктної позиції особистості в професійній педагогічній діяльності.

Когнітивний критерій відображає діапазон наявних психолого-педагогічних, технологічних і підприємницьких знань, що дозволяють адекватно оцінювати різні професійні ситуації, знаходити і застосовувати інформацію для їх вирішення, а також розвивати технологічну компетентність в процесі самоосвіти. Когнітивний критерій розкривається через наступні показники: знання майбутнім спеціалістом особливостей своєї

професійної діяльності, особистісного та професійного розвитку; знання методики і технології організації робочого процесу, знання технологій обробки матеріалів, технології підприємницької діяльності.

Діяльнісний критерій відображає наявність психолого-педагогічних, технологічних, підприємницьких умінь, що дозволяють здійснювати організацію професійної діяльності; виявляти труднощі і визначати способи її вдосконалення; вміння проектувати і конструювати виробничий процес за технологією і виражається в наступних показниках: активність майбутнього спеціаліста у процесі професійної підготовки, самостійність майбутнього спеціаліста в здійсненні проектної та конструкторської, технологічної, підприємницької діяльності, а також результативність цієї діяльності.

Особистісний критерій відображає технологічно значущі якості особистості: активність, креативність, підприємливість, нестандартність мислення, самостійність, самоменеджмент, що дозволяють фахівцю самому проектувати і конструювати виробничий процес за технологією і відстоювати свою позицію у прийнятті обґрунтованих рішень у сформованій технологічній та підприємницькій ситуації. Показниками цього критерію є: оперативність і точність орієнтування в професійній діяльності, використання нетрадиційних, нестандартних методів рішення психолого-педагогічних, технологічних і підприємницьких завдань; оцінка результатів праці, що не дає можливості зупинитися на досягнутому і спонукає до подальшого самовдосконалення, значимість для майбутнього фахівця технології сформованості *soft skills*.

Характеристика рівнів сформованості *soft skills* студентів

Високий рівень (70-98) - вміння самостійно планувати свою діяльність і діяльність робітників, методично грамотно і творчо організовувати навчально-виховну роботу, використовуючи при цьому спеціальні прийоми і засоби навчання.

Середній рівень (41-69) - фахівець може самостійно планувати окремі заходи навчального процесу, але планування здійснюється на основі неповного

аналізу результатів попередньої діяльності, творче ставлення до роботи проявляється не завжди, відчуває труднощі при виконанні своїх задумів. Низький рівень (1-40) - при плануванні роботи допускає помилки, планування здійснюється формально, безсистемно, володіє окремими відомими виробничими прийомами, використовує їх без аналізу ситуації, творчість у роботі не проявляє.

Додаток В

